

Regionbildning i Stockholms län

Landstingsstyrelsen beslutar *dels* föreslå landstingsfullmäktige besluta

- att** godkänna att ansökan om landstingets övertagande av det regionala utvecklingsansvaret i Stockholms län från och med den 1 januari 2019 härmed sänds till regeringen, i enlighet med bilagt förslag
- att** uppdra åt landstingsstyrelsen, att påbörja nödvändiga organisatoriska förändringar som en del i förberedelsen för att Stockholms läns landsting ska överta det regionala utvecklingsansvaret från och med den 1 januari 2019. Dessa organisatoriska förändringar ska innefatta en tillfällig projektorganisation med uppgift att bland annat ta fram förslag på hur Stockholms läns landsting kan anpassa och utveckla sin politiska organisation, tjänstemannaorganisation och verksamhet för att åta sig det regionala utvecklingsansvaret från och med den 1 januari 2019
- dels - under förutsättning av landstingsfullmäktiges beslut - för egen del besluta
- att** uppdra åt landstingsdirektören att påbörja nödvändiga organisatoriska förändringar som en del i förberedelsen för att Stockholms läns landsting ska överta det regionala utvecklingsansvaret från och med den 1 januari 2019. Dessa organisatoriska förändringar ska innefatta en tillfällig projektorganisation med uppgift att bland annat ta fram förslag på hur Stockholms läns landsting kan anpassa och utveckla sin politiska organisation, tjänstemannaorganisation och verksamhet för att åta sig det regionala utvecklingsansvaret från och med den 1 januari 2019

2016-11-22

- att** uppdra åt landstingsdirektören att senast den 28 februari 2017 inrätta den tillfälliga projektorganisationen som ska inleda arbetet med nödvändiga organisatoriska förändringar i syfte att få till stånd en väl genomförd regionbildning, inklusive en anpassad och utvecklad politisk- och tjänstemannaorganisation och verksamhet i landstinget, samt att arbetet kontinuerligt återrapporteras till ett politiskt beredningsorgan med bred förankring
- att** medel för nödvändiga organisatoriska förändringar tas från befintlig budget.

Motivering

Stockholmsregionen befinner sig mitt uppe i en historisk expansionsfas, befolkningen ökar snabbt och vi blir en allt viktigare ekonomisk spelare på den globala arenan. Detta är en positiv utveckling som medför att vår konkurrenskraft stärks och att mångfalden i regionens service- och kulturutbud ökar.

Men en snabb tillväxt inbegriper även en viss växtvärk, vilket kräver ett engagerat ledarskap och ett tydligt ansvarsutkrävande i politiken. Stockholms läns befolkning har ökat med närmare 50 procent sedan det nuvarande landstinget bildades 1971. Det är därför hög tid att Stockholms läns landsting ser över sin nuvarande organisation baserat på de omvärldsförändringar som har skett de senaste 45 åren och anpassar den till en ny tid med nya utmaningar.

Regeringen har uttalat att de landsting som önskar har möjlighet att bli regioner. Därför vill vi att Stockholms län följer övriga Sveriges exempel och ansöker om att bilda region. Behovet av samordning och handlingskraft är större än någonsin. Trots det återfinns en olycklig kraftsplittring på regional nivå mellan ett landsting som har tunga uppdrag i hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, forskningssamarbete och regionplanering, och en länsstyrelse som har ansvar för infrastrukturplanering, kompetensplanering, tillväxt och regional utveckling.

Uppdelningen av funktioner och ansvar kring regionala utvecklingsfrågor mellan det folkvalda landstinget och länsstyrelsen riskerar att medföra bristande fokus och administrativa merkostnader som försvagar regionen i den internationella konkurrensen. Denna otydliga ansvarsfördelning har bl.a. OECD lyft fram som en av Stockholmsregionens främsta svagheter. Uppdelningen behöver reformeras genom att Stockholms läns landsting ombildas till region.

2016-11-22

Genom en regionbildning så stärker vi invånarnas möjlighet till ansvarsutkrävande, samtidigt som den regionala handlingskraften ökar utan att det kommunala självstyret påverkas. Denna punkt är viktig att understryka. Regionbildningen är ett led i att stärka samarbetet i Stockholmsregionen, ingen makt tas från kommunerna, utan ambitionen är tvärtom att samverka med kommunerna ska ges tydligare form än den har idag när det regionala utvecklingsansvaret är uppdelat på två organ. En regionbildning kommer därmed inte bara landstinget till nytta utan stärker även kommunernas möjligheter att påverka regeringen i frågor av stor lokal betydelse genom att samverka med den nya regionen. Regionen kan utgöra en tydlig samarbetspart för Storstockholms kommuner när det kommer till bostadsbyggande, transporter och minskad trängsel, klimat- och miljöarbete, högre utbildning och forskning, stadsutveckling och landsbygdsutveckling och tillgång till grönområden.

Landstinget har under året ställt frågan till vårt läns 26 kommuner och en klar majoritet är positiva till en regionbildning. Endast två kommuner uttryckte sig negativt i samrådet, Stockholms stad och Danderyd, och ett fåtal valde att inte ta ställning. Därutöver har vi under snart tre mandatperioder haft en klar politisk majoritet i landstinget för att bilda region, och både regeringen och våra partier i riksdagen är positiva till fler regionbildningar.

I arbetet med en regionbildning ska landstinget utgå från de synpunkter som lyfts fram i de dialoger med länets kommuner som landstinget genomförde efter remissrundan. Det gäller särskilt samverkansformer med kommuner, länsstyrelsen, omkringliggande regioner och övriga aktörer samt axlandet av en bredare samordnande roll inom det regionala utvecklingsansvaret. Arbetet ska också regelbundet rapporteras till och förankras med landstingets gruppledare, Tillväxt- och regionplanenämnden samt med Arbetsutskottet eller annan genom särskilt beslut tillsatt arbetsgrupp med partipolitisk bredd. Med kommunsamrådet och en bred landstingsmajoritet i ryggen kommer Stockholms läns landsting därför att ansöka om regionbildning i syfte att tillvarata vår fulla utvecklingskraft och bygga ett mer hållbart och än attraktivare Stockholm.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

En överflyttning av det regionala utvecklingsansvaret till landstinget bör inte innebära ökade nettokostnader för Stockholms läns landsting eftersom arbetsuppgifter inte nyskapas utan flyttas från länsstyrelsen till Stockholms läns landsting. De senaste årens regionbildning har fastställt praxis om att 95 procent av det statliga anslaget för regionala tillväxtåtgärder i länen tillfaller landstinget,

2016-11-22

medan fem procent ligger kvar på länsstyrelsen. De sammantagna kostnaderna för en regionbildning bedöms därför vara möjliga att inrymma inom befintliga ekonomiska ramar.

Landstingets ekonomiska läge innebär att nödvändiga resurser för att planera, implementera och kommunicera en regionbildning i huvudsak måste frigöras genom omprioritering av befintliga resurser. På medellång sikt bedöms regionbildningen ge små effekter på regionens ekonomi. På längre sikt är de ekonomiska effekterna av en regionbildning beroende av hur väl regionbildningen genomförs och huruvida den nya regionen ges goda institutionella förutsättningar att sköta sitt uppdrag effektivt och att successivt anpassa verksamheten till förändrade omvärldsförutsättningar.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 ska hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

2016-11-22

Diarienummer
LS 2015-0997

Till regeringen

Ansökan om överföring av det regionala utvecklingsansvaret i Stockholms län till Stockholms läns landsting

Ansökan

Stockholms läns landsting ansöker i enlighet med lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i vissa län om att överta det regionala utvecklingsansvaret från Länsstyrelsen i Stockholms län från den 1 januari 2019.

Beredningen av ansökan

Landstingsfullmäktige beslutade den 16 – 17 juni 2015 (LS 2015-0039, att-sats 45) att uppdra åt landstingsstyrelsen att genomföra en översyn av uppdelningen av beslutsfattandet inom Stockholmsregionen samt utreda konsekvenserna av en regionbildning för Stockholms läns landsting. Landstingsfullmäktige beslutade den 14 – 15 juni 2016 (LS 2016-0257, att-sats 18) att uppdra åt landstingsstyrelsen att fortsätta förberedelsearbetet inför en eventuell regionbildning.

Landstingsstyrelsen beslutade den 6 oktober 2015 att skicka ett förslag om att ansöka om regionbildning i Stockholms län på remiss till länets kommuner, utifrån det uppdrag som landstingsfullmäktige gav den 16 – 17 juni 2015. Kommunerna ombads att senast den 29 februari 2016 besvara frågan om man tillstyrker en sådan ansökan. Av länets 26 kommuner svarade 25 kommuner på remissen. Det var 19 kommuner som tillstyrkte förslaget, två avstyrkte och fyra varken tillstyrkte eller avstyrkte.

2016-11-22

Sammanfattningsvis visade remissvaren ett brett stöd från kommunerna för att landstinget ska ansöka hos regeringen om att bilda region. Kommunerna framförde i sina remissvar att en regionbildning kan bidra till en regional kraftsamling i Stockholmsregionen, bättre samordning mellan infrastruktur och kollektivtrafik och ökad möjlighet till ansvarsutkrävande för medborgarna. Merparten av kommunerna hade även synpunkter, frågor och förslag på fortsatt process. En återkommande synpunkt var behovet av samverkan mellan landstinget och kommunerna i en fortsatt process.

Stockholms läns landsting har vidare genomfört dialoger med politiska representanter från kommunerna i syfte att följa upp och besvara de frågor som ställdes av kommunerna i remissvaren, samt inleda en diskussion om hur samverkan kan utvecklas mellan kommunerna och landstinget i en eventuell framtida region. Drygt 20 kommuner deltog i dialogerna i september 2016, ofta med representanter från både majoritet och opposition. En enskild dialog genomfördes med den politiska ledningen i Stockholms stad i oktober 2016. Utgångspunkten för de genomförda dialogerna var frågor om vad en regionbildning innebär, förväntningar på en eventuell regionbildning i Stockholms län och hur landstinget och kommunerna kan och bör samverka i regionala utvecklingsfrågor i en eventuell framtida region.

Bilagor:

Protokollsutdrag från landstingsfullmäktiges sammanträde den 13 december 2016

Landstingsstyrelsens förslag till beslut